

Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Ἀράβων

Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Ἀράβων

Μὲ τὴν ἀραβικὴν κατάκτησιν τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς παραδόσεως τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ Ἅγιοι Τόποι περιῆλθον εἰς ἀλλόθρησκον μουσουλμανικὴν ἐξουσίαν. Ἡ συνομολογηθεῖσα συνθήκη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἡ ὁποία ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Σωφρονίου καὶ τοῦ Χαλίφου τῶν Ἀράβων Ὁμάρ Χαττάπ, διατυπώνονται συνοπτικῶς αἱ σχέσεις τῆς ἐξουσίας πρὸς τὸν ἀνώτατον ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Παλαιστίνης. Τὸ γνωστότερον κείμενον τῆς ἱερᾶς αὐτῆς συνθήκης (ἀχτιναμὲ) ἀναφέρει ὅτι παραχωρεῖται εἰς τὸν Πατριάρχην Σωφρόνιον (634-638) ἀλλὰ καὶ ἀναγνωρίζονται καὶ κατοχυρώνονται τὰ Ἑλληνικὰ δικαιώματα εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους. Οἱ κληρικοὶ καὶ μοναχοὶ ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν καταβολὴν τοῦ κεφαλικοῦ φόρου, οἱ διοικηταὶ διετάχθησαν νὰ εἶναι ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ἐνῶ οἱ ξένοι προσκυνηταὶ ὑπεχρεώοντο νὰ καταλάβουν τίμημα ἀργύρου πρὸς τὸν Ἑλληνορθόδοξον Πατριάρχην ὡς δεῖγμα ὑποταγῆς.

Τὸ κείμενον εἰς μετάφρασιν ὡς ἐξῆς:

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἐλεοῦντος καὶ ἐλεήμονος Ὁμάρ υἱὸς Χαττάπ. Χάρις τῷ θεῷ τῷ ποιήσαντι ἡμᾶς ἐωδόξους διὰ τοῦ Ἰσλάμ καὶ τιμήσαντι διὰ τῆς πίστεως καὶ ἐλεήσαντι διὰ τοῦ Προφήτου αὐτοῦ Μωάμεθ καὶ ὀδηγήσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ συναγαγόντι ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς διασπορᾶς, καὶ ἐνώσαντι τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ δόντι νίκας ἡμῖν κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ στερεώσαντι ἡμᾶς ἐν ταῖς χώραις καὶ καταστήσαντι ἡμᾶς ἀδελφοὺς συνηγαπημένους. Εὐχαριστήσατε οὖν τῷ θεῷ οἱ λάτρες τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ χάριτι. Τὸ παρὸν ἔστι γράμμα ἐμοῦ τοῦ Ὁμάρ υἱοῦ Χαττάπ καὶ ἐδόθη τῷ ἐντίμῳ καὶ σεβασμίῳ Πατριάρχῃ τοῦ

βασιλικού ἔθνος Σωφρονίω ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν, τῷ τόπῳ τῆς Ἱερᾶς Ἱερουσαλήμ ὡς συνθήκη καὶ ὑπόσχεσις εἰς περίθαλψιν τῶν ὑποτελῶν καὶ ἱερέων καὶ καλογήρων καὶ καλογραιῶν ἔνθα ἤθελον εἶναι καὶ ὅπου ἤθελον εὐρίσκονται, ἵνα ἔχουσι προστασίαν καὶ ἀσφάλειαν, διότι ὅταν ὁ ὑποτελῆς φυλάττει τὰ τῆς ὑποτελείας καθήκοντα, πρέπει νὰ ἔχει προστασίαν καὶ ἀσφάλειαν παρὰ τὴν ἡμῶν τῶν πιστῶν καὶ παρὰ τῶν μεθ' ἡμᾶς ἡγεμονευσόντων καὶ ἵνα ἀρθρῶσι ἀπ' αὐτῶν τὰ αἷτια τῶν ἐνοχλήσεων αὐτῶν κατὰ τὴν ὑποταγὴν, ἣν ἔδειξαν, καὶ εὐπείθειαν καὶ ἵνα ἔχωσι ἀσφάλειαν αὐτοὶ τὲ καὶ αἱ Ἐκκλησίαι αὐτῶν καὶ τὰ Μοναστήρια αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τὴν κυριότητα αὐτῶν λοιπὰ προσκυνήματα τὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ ὄντα, ἅτινα εἰσὶ ὁ Καμαμὲς (Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως) καὶ ἡ ἐν Βηθλεὲμ μεγάλη ἐκκλησία τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ (ἐφ' ᾧ εἶη εἰρήνη) καὶ τὸ σπήλαιον τὸ ἔχον τρεῖς θύρας, μεσημβρινήν, ἀρκτικήν καὶ δυτικήν καὶ ἵνα ἔχωσι ἀσφάλεια ἐκεῖ τὰ εὐρισκόμενα χριστιανικὰ ἔθνη Νασάριδων ἧτοι Νααχωραίων, (οἶον Ἰβηρες καὶ οἱ Ἀβυσσινοὶ) καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔρχονται χάριν προσκυνήσεως Φράγκοι, Κόπται, Συριοί, Ἀρμένιοι, Νεστοριανοί, Ἰακωβίται καὶ Μαρωνίται ὑποκείμενοι εἰς τὸν ρηθέντα Πατριάρχην καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι πρωτεύων ἐπ' αὐτῶν, διότι τὸ βασιλικὸν ἔθνος ἔλαβε χάριν παρὰ τοῦ τιμίου καὶ ἀγαπητοῦ Προφήτου τοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένου καὶ ἐτιμήθησαν τῇ σφραγίδι τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς καὶ ἐπρόσταξεν, ἵνα ἔχωμεν εὐνοίαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ νὰ ἔχωσιν ἐκεῖνοι ἐμπιστοσύνην παρ' ἡμῶν. Ὅμοίως λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ εὐεργετοῦμεν αὐτοὺς πρὸς χάριν καὶ τιμὴν τοῦ εὐεργετήσαντος αὐτούς. Διὸ μέλλουσιν εἶσθαι ἐλεύθεροι ἀπὸ κεφαλικὸν φόρον καὶ ἀπὸ τὸ καφάρι καὶ ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ πασῶν τῶν ἐπηρειῶν (ἧτοι ἐνοχλήσεων) καὶ φόρων ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν Καμαμὲ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ αὐτῶν προσκυνήματα, νὰ μὴ πληρῶνωσι οὐδέν. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὸν Καμαμὲ χάριν προσκυνήσεως, νὰ δίδωσιν ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸν Πατριάρχην ἕν δραμίον ἀσημίου καὶ ἕν τρίτον τοῦ δραμίου. Πᾶς οὖν πιστὸς καὶ πᾶσα πιστὴ δέον, ἵνα φυλάττη τὰ ὑφ' ἡμῶν προσταχθέντα ἐν τῷ παρόντι, ἢ βασιλεύς, ἢ κριτής, ἢ ἡγεμὼν ἐξουσίαν ἔχων ἐπὶ τῆς γῆς ἢ πλούσιος ἢ πένης ἀπὸ τοῦς πιστοῦς καὶ πιστάς.

Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ παρὼν ὀρισμὸς ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ὀμηγύρεως τῶν ἐντίμων φίλων, (οἱ σύντροφοι καὶ ἀκόλουθοι τοῦ Προφήτου) τοῦ Ἀποδουλλᾶ, τοῦ Ὅσμᾶν υἱοῦ Ἀφφᾶν, τοῦ Σάητ υἱοῦ Ζείδ, τοῦ Ἀπτουρραχμᾶν υἱοῦ Ἄουφ καὶ τῶν λοιπῶν ἐντίμων φίλων. Στηριχθήτω οὖν ἕκαστος εἰς τὰ ἐν τῷ παρόντι ἡμετέρῳ γράμματι ἐκτεθειμένα καὶ ἐνεργεῖτω κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἀφῆνων αὐτὸ πάλιν εἰς τὰς χεῖρας των, ἵνα τὸ φυλάττωσιν. Εὐξαιτο δὲ ὁ Θεὸς καὶ δώῃ εἰρήνην ἐπὶ τὸν Δεσπότην ἡμῶν Μωάμεθ, τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς ἐντίμους φίλους αὐτοῦ, καὶ εὐχαριστία τῷ Θεῷ τῷ κυρίῳ τῶν κόσμων. Ἰκανὸς ἔστιν ἡμῖν ὁ Θεὸς καὶ κάλλιστος ἐπίτροπος. Ἐγράφη τῇ κ' τοῦ μηνὸς Ρεμπι-οὔλ-Ἐββέλ, τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους τῆς Ἐγείρας. Ὅστις ἐκ τῶν πιστῶν ἀναγνώσει τὸν παρόντα ἡμέτερον ὀρισμὸν καὶ παραβῆ αὐτὸν θὰ εἶναι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως παραβάτης τῆς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ καὶ μισητῆς τοῦ ἡγαπημένου αὐτοῦ Ἀποστόλου».

Αὕτῃ εἶναι ἡ συνθήκη μεταξὺ τοῦ ἐνδόξου Χαλίφου Ὅμαρ Χαττάπ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ Ἰσλάμ καὶ τοῦ τιμίου καὶ σεβασμίου Πατριάρχου τοῦ βασιλικοῦ ἔθνος τῶν Ρωμαίων, Σωφρονίου εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὡς δεῖγμα περίτρανον ὅτι παρέλαβε αὐτὴν μὲ ἰδιαίτερον ἐνθουσιασμόν. Μὲ τὴν συνθήκην αὐτὴν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ πραγματικὸς ἐθνάρχης καὶ πνευματικὸς ἀρχηγὸς ὅλων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς τὸ βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ρωμαίων καὶ κυρίαρχος τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων. Τὰ κυριώτερα εἶναι: ὁ Ναὸς τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Βηθλεέμ, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου, Μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαι, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀσφαλίζονται καὶ καθίστανται ἀπαραβίαστα. Ὅλοι οἱ προσκυνηταὶ τοῦ ἁγίου Τάφου: Φράγκοι, Κόπται, Συριάνοι, Ἀρμένιοι κ.τ.λ. ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὸν Πατριάρχην, διαβλέποντες εἰς τὸ πρόσωπον του τὸν ἰδιοκτήτην τῶν . Μὲ τὴν συνθήκην αὐτὴν ρητῶς χαρακτηρίζονται τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἔχουν δοθεῖ, ὡς προνόμια, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν ὅλον τὸ βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ρωμαίων.

«Τὸ γὰρ βασιλικὸν ἔθνος ἔλαβε χάριν παρὰ τοῦ τιμίου καὶ ἡγαπητοῦ Προφήτου τοῦ παρὰ Θεοῦ ἀπεσταλμένου καὶ ἐτιμήθησαν

οὗτοι καὶ τὰ προνόμια των τῆ σφραγίδι τῆς τιμίας αὐτοῦ χειρὸς καὶ ἐπρόσταξαν καὶ ἔχωσιν εὖνοιαν καὶ ἀσφάλειαν. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ εὐεργετοῦμεν αὐτοὺς πρὸς τιμὴν τοῦ εὐεργετήσαντος αὐτοὺς».

Μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς ἀποδεικνύεται ἐναργέστατα, ὅτι ὄχι τὸ ὄρος Σινὰ μὲ τὴν δοθεῖσαν συνθήκην εἰς τοὺς μοναχοὺς ἀπὸ τὸν Προφήτην ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ρωμαίων ἔχει λάβει χάριν καὶ εὖνοιαν ἀπὸ τὸν Προφήτην. Ὡς ἄμεσος συνέπεια καὶ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς γενικῆς καὶ καθολικῆς χάριτος καὶ εὖνοίας χαρακτηρίζεται ἡ συνθήκη αὐτή, ἡ ὁποία ἔχει θέσιν ὄχι αὐτοτελοῦς καὶ ἰδιαιτέρας συνθήκης ἀλλὰ ἐρμηνευτικῆς καὶ ἐπισήμου πράξεως, ἡ ὁποία ἐρμηνεύει μὲ αὐθεντικὸν τρόπον καὶ ἐπεξηγεῖ τὴν συνθήκην τοῦ Προφήτου, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἶχε ἐπιθέσει τὴν σφραγίδα τῆς τιμίας χειρὸς του.

Ἡ πράξις αὐτὴ τοῦ Ὁμάρ Χαττάπ, ἀναγνωρίζουσα τὸ προϋπάρχον καθεστῶς, ἐπιβεβαιοῖ τὰ ἱστορικὰ δίκαια τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ παρέχει τέτοια προνόμια εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, τὸ ὁποῖον κερδίζει εἰς τὸ πέρασ τῶν αἰώνων τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τήρησίν του ἀπὸ ὅλους τοὺς κατακτητὰς τῆς Παλαιστίνης, εἴτε Ἄραβας, εἴτε Τούρκους. Ἡ ὁμόφωνος μαρτυρία τῶν ἀλλεπαλλήλων αἰώνων σχετικῶς μὲ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ τίποτα ἄλλον δὲν μαρτυρεῖ παρὰ τὴν ἀναμφίβολον αὐτοῦ ἀξιοπιστίαν. Ἡ μεταξὺ τοῦ Χαλίφου τῶν Ἀράβων Ὁμάρ Χαττάπ καὶ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ρωμαίων Σωφρονίου συνομολογηθεῖσα συνθήκη εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Κορανίου καὶ πρὸς τὴν συνθήκην τοῦ Προφήτου Μωάμεθ τὴν δοθεῖσαν εἰς τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ. Αὐτὸ περιτρανῶς ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀράβων χρονογράφων.